

Zbigniew Serwański

Pracuj bezpiecznie

poradnik dla rolników

Państwowa Inspekcja Pracy

Wydanie czwarte poprawione 2009 r.

Aktualizacja: **Jakub Chojnicki**

© Państwowa Inspekcja Pracy

Wydawca: **Główny Inspektorat Pracy**

Publikacja przygotowana przez **Departament Prewencji i Promocji GIP**

Adres: ul. Krucza 38/42, 00-926 Warszawa

Praca rolnika jest ciężka i niebezpieczna. Miejscem pracy jest zagroda, obejście, budynki inwentarskie, uprawiane pole. Rolnik musi wykonywać prace stolarskie, być z konieczności mechanikiem i elektrykiem. Często niebezpieczny okazuje się transport po drogach publicznych i przewożenie zebranych plonów.

Sezonowość prac w polu i zmiany pogody powodują konieczność dłuższej pracy w ciągu dnia, nawet kilkanaście godzin na dobę. Nieraz towarzyszy jej pośpiech, który połączony ze zmęczeniem i brakiem odpoczynku może powodować niebezpieczne sytuacje.

W gospodarstwie używane są różne maszyny i narzędzia, które nie zawsze są w pełni sprawne technicznie i właściwie wyposażone, przede wszystkim w osłony części ruchomych. Zdarza się, że maszyny obsługują osoby do tego nie przygotowane, nieświadome zagrożeń, nieraz nawet dzieci.

Wypadki w rolnictwie zdarzają się zbyt często. Ulega im dwa razy więcej rolników niż ludzi pracujących w innych zawodach. Skutkiem jest zazwyczaj kalectwo lub śmierć.

Możesz się przed tym uchronić. Pamiętaj, że wiele zależy od Ciebie. Zmniejszenie ryzyka wypadku to przede wszystkim sprawa Twojej wiedzy, wyobraźni, ostrożności i stosowania się do zasad bezpiecznej pracy.

Wypadki w obrębie obejścia

Co czwarty wypadek w rolnictwie, to upadek na podwórzu w obrębie obejścia.

Przyczyną upadku może być nieutwardzona, nierówna i dziurawa powierzchnia podwórza, szczególnie śliska w trakcie deszczu lub nieodśnieżona zimą. Upadkowi sprzyja używanie nieodpowiedniego obuwia i brak dbałości o porządek w obejściu – porzucane przedmioty i materiały, przewody i druty przysypane słomą itp.

Aby zmniejszyć ryzyko niebezpiecznego upadku na własnym podwórzu wystarczy podjąć mało kosztowne działania:

- wyrównać i w miarę możliwości utwardzić nawierzchnię placów i przejść,
- usunąć wystające przedmioty i nierówności, które zwłaszcza przykryte śniegiem mogą być niewidoczne,
- oświetlić podwórza i chodniki,

- zimą likwidować śliskość nawierzchni przejść komunikacyjnych przez usuwanie śniegu, posypywanie oblodzeń piaskiem, popiołem lub trocinami.

Dopuszczalny ciężar przenoszony jednorazowo dla dorosłego mężczyzny wynosi 50 kg, dla kobiety zaś – 20 kg, a dla kobiety w ciąży lub w okresie karmienia piersią – 5 kg. Chłopcy i dziewczęta do 15 roku życia nie powinni przenosić więcej niż odpowiednio: 20 i 14 kg.

Ponad połowa wypadków na terenie obejścia zdarza się podczas przenoszenia różnych materiałów używanych w gospodarstwie. Przenosząc ładunki, należy dostosować ich ciężar do własnych możliwości. Podnoszenie i prze-

Tu nietrudno o upadek!

Solidna i dobrze zamocowana pokrywa zapobiegnie wpadnięciu do szamba

mieszczanie nadmiernych ciężarów może prowadzić do poważnych schorzeń i trwałych uszkodzeń układu kostno-szkieletowego.

Szczególnie często zdarzają się potknięcia o wysokie progi w wejściach do budynków inwentarskich oraz upadki ze schodków do kabiny ciągni-

Zbyt wysoki próg we wrotach obory. O ten próg potknęła się 42-letnia rolniczka, łamiąc nogę.

Obciążenia kręgosłupa przy prawidłowym i nieprawidłowym podnoszeniu ciężarów

ka, które będąc w złym stanie technicznym często są dodatkowo oblepione resztkami błota i roślin.

Co trzeci wypadek zdarza się na skutek upadku osób ze strychów, poddaszy stodoł i innych budynków gospodarczych podczas układania lub zrzucania pasz objętościowych i słomy przez niezabezpieczone otwory zrzutowe w stropach i ścianach budynków. Upadek ze strychu lub poddasza naj-

częściej kończy się ciężkimi obrażeniami ciała, a nawet śmiercią poszkodowanych.

Co roku zdarzają się także tragiczne w skutkach wypadnięcia – zwłaszcza dzieci – do niezabezpieczonych dołów i odkrytych studzienek ściekowych, szamb, zbiorników gnojowicy.

Niewielkim nakładem kosztów zabezpieczono otwór na poddaszu stodoły

Bezpieczne schody i drabiny

Przyczyną 5% wypadków w gospodarstwie są upadki ze schodów i drabin. Wiele z nich kończy się ciężkimi urazami kończyn, kręgosłupa, czaszki, często – trwałym kalectwem.

Przyczynami tych wypadków są:

- zły stan techniczny schodów, brak poręczy, niedostateczne oświetlenie klatek schodowych wewnątrz budynków,
- zły stan techniczny drabin, najczęściej wykonanych we własnym zakresie, często mało wytrzymałych, ze szczablami przybitymi do prowadnic,
- niewłaściwe ustawianie drabin.

Aby użytkowanie drabin nie zagrażało Twojemu zdrowiu i życiu, należy:

- zlikwidować uszkodzone, wadliwe i mało wytrzymałe drabiny wykonane we własnym zakresie z rozciętych na pół żerdzi,

Schody nie muszą być niebezpieczne. Należy tylko naprawić uszkodzone stopnie oraz ustawić barierki wzdłuż ciągu schodów i na podeście.

- nie malować drewnianych drabin farbą kryjącą; taka farba zakrywa ewentualne uszkodzenia drabiny,
- dopilnować, aby drabina rozstawna była zabezpieczona przed rozsunięciem się linką lub łańcuchem,
- wchodzić i schodzić po drabinie zawsze twarzą do szczabli,
- nie stawiać drabiny na nierównym podłożu albo naprzeciw drzwi i wrót, które ktoś nieoczekiwanie może otworzyć!

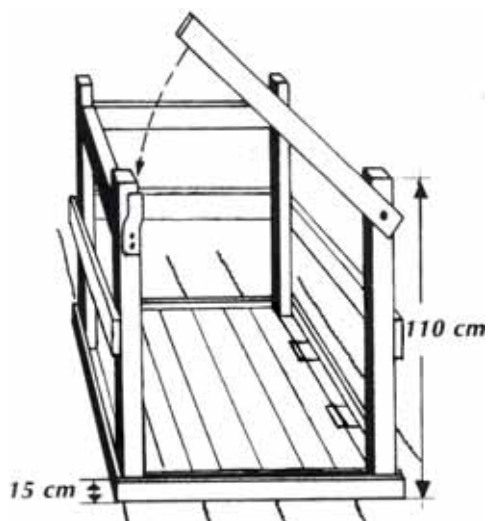
Schody na poddasze bez barierki i balustrady na podeście grożą poważnym upadkiem Tobie i Twojej rodzinie!

Tak powinno wyglądać bezpieczne wejście na strych stodoły.

Taka drabina jest niedroga i bezpieczna

Zabezpieczenie otworu w stropie budynku.

Przed upadkiem ze strychu lub poddasza ochroni Ciebie odpowiednie zabezpieczenie otworów zrzutowych.

Nigdy nie używaj takiej drabiny!

Pilarki tarczowe i łańcuchowe

Pilarki powodują prawie połowę wszystkich wypadków z użyciem maszyn i urządzeń rolniczych.

Większość pilarek tarczowych używanych przez rolników, to pilarki zbudowane domowym sposobem z dostępnych części (nie zawsze w dobrym stanie technicznym) i silnika elektrycznego z innych maszyn. Regułą jest brak osłon tarczy piły, klina rozszczepiającego, osłony napędu i wyłącznika awaryjnego.

Większość wypadków zdarza się podczas cięcia drewna na opał, czyli cięcia poprzecznego; są to skaleczenia rąk lub dłoni, nierzadko prowadzące do amputacji palców. Wypadki podczas wzdłużnej przerzynki dłużyc i tarcicy zdarzają się rzadziej, ale obok urazów rąk powodują obrażenia ciała na skutek odrzutu przerzynanego drewna.

Niezbędne zabezpieczenia każdej pilarki tarczowej:

- osłona elementów przekazujących napęd z silnika,
- kaptur ochronny górnej części piły,
- osłona dolnej części piły tarczowej,
- klin rozszczepiający.

Nie pracuj na pilarence z nadmiernie wyrobioną szczeliną przy pile, z piłą ustawioną niecentrycznie oraz z uszkodzonymi zębami i tarczą piły.

Aby bezpiecznie użytkować pilarkę tarczową, należy wyposażyć ją w urządzenia ochronne oraz używać niezniszczonej i dobrze osadzonej tarczy piły.

Przed każdym uruchomieniem pilarki tarczowej należy skontrolować stan techniczny całego urządzenia oraz sprawność instalacji elektrycznej. Przy przecinaniu wzdłużnym bezwzględnie stosuj klin rozszczepiający, prowadnicę i drewniany popychacz; nigdy nie stój na linii ewentualnego odrzutu przecinanego drewna. Pamiętaj, że nie wolno usuwać odpadów ze sto-

Własnoręcznie wykonane zabezpieczenia tej piły do wzdłużnego cięcia drewna sprawiają, że TAKA PIŁA JEST BEZPIECZNA

łu pilarki, gdy jest włączona. Dbaj o porządek na stanowisku pracy, w szczególności usuwaj odpady ze stołu wyłączonej pilarki oraz na bieżąco uprzętaj materiał drzewny. Przystępując do dłuższej pracy, trzeba ochraniać wzrok i słuch – należy używać okularów ochronnych i ochronników słuchu.

Pilarki łańcuchowe w odróżnieniu od tarczowych używane są przede wszystkim przez robotników leśnych przy pozyskiwaniu drewna. Zatrudniony do pracy w lesie operator pilarki musi odbyć szkolenie i uzyskać uprawnienia. Jednak coraz częściej pilarką łańcuchową posługuje się również wielu rolników, nieposiadających takich uprawnień, które np. przy pozyskiwaniu drewna na własne potrzeby nie są wymagane.

■ Aby bezpiecznie użytkować pilarkę łańcuchową, należy przed przystąpieniem do pracy sprawdzić jej stan techniczny:

- napięcie, naostrzenie i smarowanie łańcucha tnącego,
- stan prowadnicy i jej końcówki – czy nie są popękane,
- prawidłowe reagowanie pilarki na zwiększanie i zmniejszanie obrotów („gazu”) oraz czy podczas biegu jałowego piła nie jest w ruchu,
- sprawność hamulca bezpieczeństwa.

■ Nie wolno uruchamiać pilarki bez zamontowanego urządzenia tnącego (prowadnicy i łańcucha) oraz osłony sprzęgła.

■ Podczas ścinki drzewa i przerzynki drewna należy rozpocząć cięcie od przyłożenia piętki pilarki do ścinanego lub przerzynanego drzewa, **uni-**

kając cięcia końcówką prowadnicy (nastąpi niebezpieczne odbicie).

■ Przy ścinie drzewa trzeba unikać cięcia górną płaszczyzną prowadnicy – nie przecinać zawiasy (niedopitu) ścinanego drzewa.

Gdy pracujesz piłą łańcuchową, dla Twojego bezpieczeństwa powinien Ci ktoś towarzyszyć. Pamiętaj jednak, aby w strefie zagrożenia upadkiem ścinanego drzewa nie przebywały osoby postronne. Strefa zagrożenia obejmuje obszar o promieniu przynajmniej dwukrotnej wysokości ścinanego drzewa.

■ W momencie rozpoczęcia upadania drzewa trzeba oddalić się na bezpieczną odległość od drzewa (ok. 5 m), by nie zostać uderzonym odbitym od ziemi odziomkiem.

Widok właściwie wyposażonej pilarki.

Porażenia prądem elektrycznym

Śmiertelne porażenia prądem elektrycznym zdarzają się na wsi dwukrotnie częściej niż w mieście. Jedną z przyczyn jest zły stan techniczny instalacji elektrycznej i trudniejsze warunki jej eksploatacji (wilgoć, kontakt z korodującymi czynnikami chemicznymi itp.)

Obory, chlewnie, kurniki, pieczarkarnie, szklarnie – to często pomieszczenia ciasne i wilgotne, o mokrej, przewodzącej prąd podłodze (np. betonowej), z odsłoniętymi elementami metalowych konstrukcji i instalacji. Zagrożenie potęguje rodzaj stosowanego zabezpieczenia, jakim najczęściej jest bezpiecznik topikowy, tzw. korek. Obecność wilgoci, amoniaku lub siarkowodoru w powietrzu szkodliwie oddziałuje na izolację instalacji oraz przyspiesza korozję styków i przewodów elektrycznych. W efekcie często dochodzi do „przepalania się” bezpieczników.

Jeśli chcesz bezpiecznie eksploatować instalacje i urządzenia elektryczne:

- nie dotykaj, zwłaszcza mokrymi lub skaleczonymi dłońmi, jakichkolwiek części urzą-

dzeń elektrycznych będących lub mogących być pod napięciem;

- każdorazowo przed użyciem elektronarzędzi sprawdź stan ich obudowy, izolacji przewodów zasilających, wtyczek i gniazd wtykowych;

- podczas prac z użyciem elektronarzędzi unikaj kłęknięcia na przewodzącym podłożu (ziemi, betonie), nie opieraj się o uziemione metalowe przedmioty (konstrukcje, rury wodociągowe, centralnego ogrzewania itp.);

Po przepaleniu się (zadziałaniu) bezpiecznika topikowego, należy bezwzględnie wymienić go na nowy, o takiej samej wartości znamionowej. Zabronione jest „watowanie”, czyli naprawa bezpiecznika za pomocą drutu!

- nie dotykaj jednocześnie jedną ręką urządzeń elektrycznych, nawet pełnosprawnych, a drugą ręką – uziemionych przedmiotów i konstrukcji;

- przy włączaniu do zasilania odborników elektrycznych pamiętaj, aby wtyczka przewodu przyłączeniowego była odpowiednia do gniazda wtykowego. Podłączanie do zasilania silników i innych odborników elektrycznych za pośrednictwem gołych żył lub

Taki bezpiecznik może być przyczyną groźnego pożaru!

Naprawiane urządzenia odłącz od zasilania wyłącznikiem oraz wyłącz obwód zasilający urządzenie wyłącznikiem nadmiaroprądowym na tablicy licznikowej (lub przez wykręcenie bezpiecznika topikowego w starszym typie tablicy licznikowej).

„pod bezpiecznik” – to śmiertelne niebezpieczeństwo;

● unikaj podłączania maszyn i urządzeń do zasilania za pośrednictwem przedłużaczy leżących na ziemi, zwłaszcza na drogach komunikacyjnych – łatwo wtedy uszkodzić izolację

przewodów zasilających, szczególnie jeżeli są niewidoczne (zasypane słomą, sianem czy trocinami).

CHROŃ DZIECI PRZED PORAŻENIEM PRĄDEM!

Nie pozwalaj przebywać dzieciom w pobliżu urządzeń pod napięciem. Nie dopuszczaj, by wspinały się na słupy elektryczne. Gniazda wtyczkowe, z których nie korzystasz, zaślep odpowiednimi zatyczkami.

Wezwij elektryka, gdy:

- bezpieczniki się przepalają (lub wyłącznik nadmiaroprądowy wyłącza obwód), a nie możesz sam ustalić tego przyczyny,
- obudowa urządzenia elektrycznego jest pod napięciem („kopie” przy dotknięciu lub nadmiernie się nagrzewa),
- silnik elektryczny po włączeniu buczy, ale nie rusza lub zbyt wolno nabiera prędkości obrotowej (jeśli upewniłeś się, że nie jest on zbyt przeciążony),
- we wszystkich przypadkach, gdy nie masz pewności, czy uda Ci się samodzielnie usunąć usterkę.

Maszyny rolnicze

Prawie co drugi wypadek śmiertelny w trakcie prac rolnych ma związek z eksploatacją maszyn i urządzeń rolniczych.

Przyczyną większości z nich jest:

- brak odpowiednich kwalifikacji i wiedzy o zagrożeniach osób obsługujących maszyny,
- nieprzeczytanie instrukcji obsługi zakupionej maszyny lub urządzenia i niestosowanie zasad bezpiecznej ich obsługi,
- naprawa maszyn i urządzeń bez wcześniejszego wyłączenia napędu.

Aby praca z maszynami rolniczymi była bezpieczna:

- przed pierwszym uruchomieniem maszyny dokładnie zapoznaj się z instrukcją obsługi, w szczególności z rozdziałami dotyczącymi budowy i funkcjonowania maszyny oraz bezpiecznej jej eksploatacji,
- podczas użytkowania maszyny, obsługi technicznej i konserwacji ściśle stosuj się do zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przestrzegaj wskazań i stosuj się do treści symboli ostrzegawczych umieszczanych na ciągnikach i maszynach,
- używaj maszynę zgodnie z jej przeznaczeniem,
- każdorazowo przed uruchomieniem maszyny skontroluj sprawność decy-

Ta prasa nie posiada żadnych osłon mechanizmów ruchomych i osłony wału... W dodatku przy pracy pomaga dziecko... RYZYKO WYPADKU JEST TUTAJ BARDZO WYSOKIE!

dujących o bezpieczeństwie obsługi elementów i podzespołów, w szczególności: wszelkich pędni i przekładni pasowych oraz łańcuchowych, przekładni kół zębatych, końcówek wałów, czopów, sprzęgieł oraz ostrych, wystających części,

■ podczas przejazdów po drogach przestrzegaj przepisów o ruchu drogowym,

■ dbaj, aby wszystkie oryginalne osłony zabezpieczające były zamontowane, a uszkodzone lub brakujące zastąp nowymi,

■ czynności konserwacyjne i obsługi technicznej wykonuj wyłącznie wtedy, kiedy maszyna jest unieruchomiona i zabezpieczona przed przypadkowym przetoczeniem lub uruchomieniem.

Urządzeniami ochronnymi maszyn są osłony z blachy stalowej, tworzywa

Jeden z tragicznych przykładów skutków braku wymaganych osłon. Z powodu zdemontowanej osłony sprzęgła przeciążeniowego, rolnik został pochwycony przez zawleczkę sprzęgła podczas manipulacji pod ramą. W wyniku odniesionych obrażeń rolnik zmarł.

WYŁĄCZ NAPĘD przed rozpoczęciem jakiegokolwiek naprawy, czy regulacji maszyny!

czy siatki metalowej, ograniczające kontakt z niebezpiecznymi częściami. Osłonięte powinny być przede wszystkim:

■ elementy napędowe – koła i pasy napędowe, przekładnie zębate, łańcuchy, wały napędowe, przeguby i końcówki wałów,

■ części ostre i wystające poza obrys maszyny,

■ noże i bijaki rozdrabniaczy nasion,

■ elementy tnące maszyn żniwnych (podczas przerw w pracy urządzenia),

■ piły tarczowe pilarek do drewna.

Rolę ochronną w maszynach spełniają również podajniki i popychacze, np. w siewkarniach, rozdrabniaczach do przygotowywania pasz, obrabiarzach do drewna, a także drewniane łopatki do przegarniania nasion w skrzyniach siewnikowych.

Osłonę wału przekazania mocy od ciągnika do napędzanej maszyny należy koniecznie chronić przed uszkodzeniem. Nie wykonuj ostrych skrętów na uwrociach i ostrożnie zdejmuj i zakładaj osłonę na wał. Pamiętaj o łańcuszkach zapobiegających obracaniu się osłony na wale.

Ciągniki w gospodarstwie

Ciągniki należą do najważniejszych maszyn w gospodarstwie rolnym. Służą jako nośnik i źródło napędu narzędzi i maszyn zawieszanych oraz doczepianych do nich, a w połączeniu z przyczepą – jako podstawowy środek transportu płodów rolnych.

Aby podczas eksploatacji ciągnika nie narażać siebie i innych, należy przestrzegać kilku podstawowych zaleceń bezpieczeństwa:

■ ciągnikiem może kierować tylko osoba posiadająca prawo jazdy odpowiedniej kategorii – „B”, „C” i „C1”, „D” i „D1” lub „T”. By kierować ciągnikiem z przyczepą (przyczepami)

Sprawny ciągnik zapewni Ci szybkość i wydajną pracę, a kabina zabezpieczy przed hałasem, pyłami i środkami ochrony roślin, a także ocali życie w razie wywrotki ciągnika

konieczne jest posiadanie powyższych uprawnień + uprawnienie „E” lub prawo jazdy kat. „T”.

■ uruchomienie i kierowanie ciągnikiem dopuszczalne jest wyłącznie ze stanowiska kierowcy,

■ w czasie pracy ciągnika nikt oprócz kierowcy nie ma prawa znajdować się na nim,

■ przed ruszeniem z miejsca należy upewnić się, czy w pobliżu ciągnika nie znajdują się osoby postronne, zwłaszcza bawiące się dzieci, oraz zasignalizować sygnałem dźwiękowym zamiar ruszenia z miejsca,

■ w czasie jazdy pedały hamulców powinny być zawsze połączone ze sobą zapadką, aby tylne koła hamowały równocześnie – hamowanie jednym kołem, po rozłączeniu pedałów, dopuszczalne jest wyłącznie podczas wykonywania nawrotów na polu, podczas jazdy z małą prędkością,

■ przy zjeżdżaniu z pochyłości powinny być włączone bieg i sprzęgło,

■ w czasie postoju i przerwy w pracy ciągnika silnik powinien być wyłączony, należy też zawsze włączyć hamulec postojowy (ręczny) i wyjąć kluczyk zapłonowy,

■ gdy wał odbioru mocy (WOM) jest nieużywany, powinien być wyłączony, a jego końcówka osłonięta kołpakiem.

Dla własnego bezpieczeństwa zadbaj, aby Twój ciągnik był wyposażony w bezpieczną kabinę lub ramę bezpieczeństwa, gaśnicę proszkową, przynajmniej 2-kilogramo-

wą, apteczkę pierwszej pomocy. Systematycznie kontroluj sprawność układu kierowniczego i hamulcowego, urządzeń zaczepowo-przyłączeniowych, instalacji elektrycznej i ogumienia.

Zabronione jest stosowanie przy agregowaniu maszyn elementów zastępczych w miejsce typowych zabezpieczeń jak: sworznie, zawleczki, pierścienie zabezpieczające. Zabronione jest używanie belki zaczepowej bez zastrzałów.

Niestosowanie się do tych prostych zasad może spowodować nieszczęśliwy wypadek.

■ Holowanie maszyn i przyczep dopuszczalne jest po bezpośrednim sprzęgnięciu z ciągnikiem lub – jeżeli urządzenie holowane nie jest przystosowane do doczepiania do ciągnika – za pośrednictwem połączenia sztywnego; stosowanie do tego lin lub łańcuchów jest zabronione.

■ Agregowanie narzędzi, maszyn i przyczep może odbywać się wyłącznie w sposób określony instrukcją obsługi ciągnika i maszyny agregowanej do właściwych urządzeń zaczepowo-przyłączeniowych, tj. układu trzy-

BEZWZGLĘDNE ZABRONIONE JEST:

- wchodzenie między ciągnik a maszynę, zanim nie zostanie wyłączony silnik, wyjęty kluczyk ze stacyjki i zaciągnięty hamulec postojowy ciągnika,
- cofanie z maszyną w położeniu roboczym,
- sterowanie dźwignią podnośnika hydraulicznego ciągnika z zewnątrz ciągnika,
- przewożenie osób na narzędziach, pomostach, elementach karoserii, dyszlach itp. podczas przejazdów roboczych i transportowych,
- wskakiwanie na ciągnik oraz opuszczanie go w czasie jazdy.

punktowego (TUZ), górnego i dolnego zaczepu transportowego lub zaczepu rolniczego ciągnika.

Maszyna może być łączona tylko z ciągnikiem odpowiedniej klasy (mocy), określonej w instrukcji obsługi maszyny. Należy zachować szczególną ostrożność przy sprzęganiu ciągnika ze sprzętem współpracującym, zwłaszcza gdy czynność ta wykonywana jest zespołowo.

Jeśli Twój syn w czasie jazdy spadnie z błotnika pod koło ciągnika, to prawdopodobnie zginie... Zastanów się czy warto!

Po drogach publicznych

Przed wyjazdem maszyny na drogę publiczną należy sprawdzić jej stan techniczny z uwzględnieniem przepisów Kodeksu drogowego.

Przede wszystkim ważne jest sprawdzenie układu hamulcowego, instalacji elektrycznej, układu oświetlenia i sygnalizacyjnego, a w przypadku zestawu transportowego – także urządzeń przyłączeniowych ciągnika i przyczepy.

Urządzenia przyłączeniowe ciągnika, np.: górny zaczep transportowy służący do holowania przyczep dwuosiowych lub dolny – do współpracy z przyczepami jednoosiowymi i niektórymi

Taki „wynałazek” nie powinien wyjeżdżać na drogę. Stanowi zagrożenie dla Ciebie i innych użytkowników drogi!

ŁADUNKI SYPKIE, np. zboże albo nawozy mineralne luzem, mogą być przewożone tylko w szczelnych przyczepach, dodatkowo zabezpieczone plandekami lub płachtami, uniemożliwiającymi rozsypywanie się ładunku na drodze.

ŁADUNKI PRZESTRZENNE, jak słoma i siano, powinny być układane i przewożone na przyczepie tak, aby nie utrudniały kierowania pojazdem, nie ograniczały widoczności, nie zasłaniały świateł, urządzeń sygnalizacyjno-ostrzegawczych oraz tablic rejestracyjnych.

rymi maszynami zaczepianymi, muszą zapewnić bezpieczne holowanie przyczepy (maszyny), przede wszystkim uniemożliwić samoczynne jej odłączenie się.

Światła i hamulce przyczepy lub maszyny będą działać tylko wtedy, jeżeli połączysz je z przewodami instalacji oświetleniowej i przewodami hamulcowymi ciągnika.

Maszyny szerokie należy przewozić – jeżeli przewidział to producent – w specjalnym położeniu transportowym. Na przykład w opryskiwaczu polowym belka polowa powinna być złożona i zabezpieczona sworzniem przed samoczynnym otworzeniem oraz opuszczona w najniższe położenie i oparta na podporach; dodatkowo opryskiwacz powinien być podpięty linką do zaczepu ciągnika. Z kolei w kombaj-

nie zbożowym zespół żniwny (heder) powinien być odłączony od kombajnu i po zamocowaniu przewożony na wózku transportowym.

Przepisy ruchu drogowego dopuszczają przewożenie na przyczepach tylko osób zatrudnionych przy załadunku tych przyczep oraz dowożonych do pracy, np. w polu.

Przewóz taki musi spełniać następujące warunki:

- liczba osób na przyczepie nie może być większa niż 5,
- osobom stojącym na przyczepie należy zapewnić uchwyty do trzymania,
- osoby te nie mogą się znajdować

między przewożonym ładunkiem a przednią burtą przyczepy,

- prędkość ciągnika nie może przekraczać 20 km/godz.

UWAGA!

Nie wolno przewozić ludzi na przyczepach załadowanych słomą lub sianem!

Upadek z takiej wysokości nie dość że może skończyć się złamaniami, to jeszcze może przejechać Cię samochód!

Połączenie z ciągnikiem prasy kostkującej i przyczepy z kostkami słomy w jeden zestaw transportowy powoduje brak kontroli nad przyczepą i duże zagrożenie dla innych użytkowników drogi

Wiosenne prace polowe

Podstawowe wiosenne prace uprawowe to orka, bronowanie i kultywatorowanie oraz wałowanie gleby. Przy pracach tych stosuje się wiele typów maszyn: pługi, pługofrezarki, glebogryzarki, brony, wały i inne. Coraz powszechniej używane są zestawy uprawowe.

Aby bezpiecznie przeprowadzić wiosenne prace polowe, należy przestrzegać kilku podstawowych zasad.

● **Wszelkie naprawy**, czyszczenie, wymianę lemieszów i innych narzędzi maszyn zawieszanych do mechanicznej uprawy gleby można wykonywać wyłącznie po odłączeniu maszyny od napędu, wygaszeniu silnika ciągnika oraz po oparciu maszyny na ziemi lub – jeżeli sytuacja tego wymaga – o mocną podporę. **Nie wolno poprzestać jedynie na uniesieniu maszyny siłownikiem hydraulicznym!**

● **Podczas załadunku, rozładunku oraz rozsiewania** pylistych nawozów mineralnych oraz wapna nawozowego należy stosować kombinezon ochronny, półmaski przeciwpyłowe oraz okulary ochronne.

● **Przy rozrzucaniu obornika** zabronione jest przebywanie na przyczepie

TO JEST ZABRONIONE:

- **praca siewnikiem na pochyłościach większych niż 12°,**
- **transport siewnika z napełnioną ziarnem skrzynią nasienneą oraz przewożenie na niej ludzi,**
- **przegarnianie ręką nasion w skrzyni nasiennej.**

rozrzutnika obornika. Z uwagi na możliwość obecności w rozrzucanym oborniku kamieni, kawałków metali i podobnych przedmiotów nie wolno dopuszczać osób postronnych na odległość mniejszą niż 50 m z tyłu pracującego rozrzutnika.

Podczas eksploatacji siewnika zbożowego:

● przed zawieszeniem lub zdjęciem siewnika z trzypunktowego układu zawieszenia ciągnika, należy ustawić dźwignię podnośnika hydraulicznego w położenie, w którym wykluczone jest niez-

Zestawy uprawowo-siewne zmniejszają uciążliwość pracy i wysiłek rolnika.

mierzone wydzwignięcie lub opuszczenie maszyny,

- podczas przejazdów transportowych z wydzwigniętym siewnikiem dźwignia sterowania podnośnika hydraulicznego musi być zawsze zabezpieczona przed opuszczeniem,

- w czasie wysiewu nasion zaprawianych należy ściśle przestrzegać zaleceń zamieszczonych w instrukcji–etykiecie na opakowaniu oraz używać zalecanej w tych instrukcjach odzieży ochronnej i środków ochrony dróg oddechowych,

- przegarnianie ziarna w skrzyni nasiennej siewnika odbywać się może wyłącznie za pomocą drewnianej łopatkii,

- przy agregowaniu cięższych siewników z ciągnikami o mocy niższej niż 60 KM należy dodatkowo obciążać przednią oś ciągnika.

Podczas eksploatacji sadzarki do ziemniaków:

- zbiornik sadzarki można napełniać sadzamiakami przy wyłączonym silniku oraz ciągniku zabezpieczonym przed staczaniem się,

Widok skrzyni na ziarno w kombajnie z fragmentem koszuli nawiniętej na przenośnik ślimakowy. Właściciel koszuli ręcznie przegarniał ziarno w skrzyni przy włączonym napędzie. Zabronione jest operowanie rękoma w tej niebezpiecznej strefie!

- przy pracach na pochyłościach należy zmniejszyć prędkość roboczą i pracować z odpowiednio skróconymi cięgnami podnośnika hydraulicznego, by wyeliminować kotłowanie się sadzarki,

- na czas przejazdu po drogach publicznych należy zdemontować lewy i prawy korpus obsypujący.

ZABRONIONE CZYNNOŚCI:

- praca sadzarką bez osłon zespołu napinająco-zasypowego;
- zbliżanie rąk do pracujących łańcuchów przenośników kubelkowych w trakcie sadzenia. Nieprzestrzeganie tego zalecenia może być przyczyną trwałych okaleczeń dłoni, gdy ręka dostanie się między czerpak lub koło i kaptur osłon;
- wchodzenie podczas napraw pod uniesioną sadzarkę, jeżeli nie jest ona podparta i zabezpieczona przed opadnięciem.

Środki ochrony roślin

Następstwem kontaktu ze środkami ochrony roślin mogą być poważne powikłania zdrowotne. Aby tak się nie stało, należy stosować kilka podstawowych zasad bezpiecznej pracy.

■ Wszelkie czynności związane z użyciem środków ochrony roślin mogą wykonywać wyłącznie mężczyźni – pełnoletni i zdrowi; w żadnym przypadku nie wolno wykonywać tych prac kobietom i dzieciom.

■ Do prac z użyciem środków ochrony roślin nie należy przystępować na czczo, a także następnego dnia po spożyciu alkoholu.

■ Spożywanie alkoholu zabronione jest w czasie wykonywania zabiegów ochrony roślin oraz w dniu następnym. Lekceważenie tego zalecenia grozi poważnymi powikłaniami zdrowotnymi.

Umyj ręce po zakończeniu pracy ze środkami ochrony roślin

■ Czynności związane z przygotowaniem cieczy roboczej oraz bezpośrednie zabiegi ochronne należy wykonywać w odzieży roboczej – stosownej do rodzaju prac oraz wskazań instrukcji używanego środka.

Podczas prac ze środkami ochrony roślin nie należy palić tytoniu ani spożywać posiłków. Po zakończeniu pracy lub przed przerwą, np. na spożycie posiłku, należy umyć ręce i twarz wodą z mydłem oraz przepłukać wodą usta.

■ Pamiętaj, że każda choroba może wzmocnić negatywne skutki szkodliwości środków ochrony roślin.

■ Ciecz do oprysków należy przygotowywać w odległości minimum 50 m od studni i innych ujęć wody pitnej.

Przechowywanie

W gospodarstwie nie ma potrzeby dłuższego magazynowania środków ochrony roślin. Lecz nawet kiedy przechowuje się je krótko, koniecznie należy przestrzegać kilku ważnych zasad, z których najważniejsza stanowi, że: środki ochrony roślin należy przechowywać w oryginalnych opakowaniach.

Pomieszczenie, w jakim środki te są przechowywane:

■ nie może znajdować się w budynkach mieszkalnych, inwentarskich i spichlerzach,

■ wewnątrz powinno być wentylowane, a temperatura w nim może się wahać od 0°C do 30°C.

■ przestrzeń do składowania powinna być oddalona od bezpośrednich źródeł ciepła.

ZABRONIONE JEST:

- przechowywanie niewykorzystanych środków ochrony roślin w opakowaniach zwyczajowo używanych do przechowywania żywności i w butelkach po napojach,
- przechowywanie środków ochrony roślin z artykułami spożywczymi, napojami, paszami dla zwierząt i płodami rolnymi,
- nieprzestrzeganie okresów karencji (tj. czasu od ostatniego zabiegu ochronnego do dnia zbioru i skierowania do spożycia np. owoców lub warzyw) i prewencji (tj. okresu zapobiegającego zatruciu ludzi, zwierząt, pszczół).

Jak bezpiecznie eksploatować opryskiwacz polowy?

■ Przed przystąpieniem do pracy należy zapoznać się z instrukcją obsługi opryskiwacza.

■ Wszelkie czynności obsługowe wykonywać przy wyłączonym silniku ciągnika i dekompresji opryskiwacza.

■ Ze względu na toksyczność środków ochrony roślin – nie przystępować do pracy z choćby drobnymi skałeczeniami.

■ Do przejazdów transportowych ustawić opryskiwacz w położenie

Chemię przechowuj w zamkniętym pomieszczeniu tak, by nie miały do niego dostępu dzieci

UWAGA! Środki I i II klasy toksyczności (trucizny) muszą być przechowywane dodatkowo w zamkniętej na klucz szafie.

transportowe (ramiona belek złożone i zabezpieczone przed rozłożeniem).

ZABRONIONE JEST:

- przewożenie osób lub przedmiotów na opryskiwaczu,
- praca na pochyleniach przekraczających wartości podane w instrukcji obsługi opryskiwacza,
- wchodzenie do zbiornika,
- pozostawianie bez nadzoru ciągnika z przyłączonym opryskiwaczem.

Zbiór zielonek i żniwa

Obsługa wielu typów narzędzi i maszyn wiąże się z dużymi zagrożeniami wypadkowymi. Zdjęte na czas naprawy czy przeglądów osłony wszelkich przekładni pasowo-klinowych, łańcuchowych oraz wałów przegubowo-teleskopowych muszą być założone przed rozpoczęciem ich eksploatacji.

Aby bezpiecznie użytkować maszyny stosowane podczas letnich prac polowych, trzeba pamiętać o dużym zagrożeniu wypadkowym wiążącym się z niewłaściwą obsługą tych maszyn. Szczególną ostrożność należy zachować przy obsłudze:

- sieczkarni zbierających i kosiarek rotacyjnych – ze względu na możliwość oderwania się noża lub bijaka bądź odrzucenia kamienia i rażenia nimi osób przebywających w pobliżu.

Stosuj się do zasad bhp, zaleceń producenta i oznaczeń na maszynach!

Ostre krawędzie noży zespołów tnących nożycowych, rotacyjnych oraz bębnow rozdrabniających grożą poważnymi okaleczeniami,

- przetrząsarko-zgrabiarek, podbieraczy palcowych itp. – elementy sprężyste tych maszyn podczas ostrzenia lub prostowania mogą łatwo pęknąć i okaleczyć osobę wykonującą te czynności.

PAMIĘTAJ! Obowiązuje zakaz zbliżania się do pracującej kosiarki rotacyjnej i sieczkarni zbierającej na odległość mniejszą niż 50 m.

Bezpieczna obsługa kombajnów zbożowych wymaga, aby:

- kolektory wydechowe silnika i elementy instalacji elektrycznej często oczyszczać z plew, kurzu, słomy,
- przewody instalacji elektrycznej w pobliżu ruchomych części sprawdzać i ewentualnie zabezpieczyć przed ocieraniem i uszkodzeniem,
- pomost i drabinka wiodąca na pomost były systematycznie oczyszczane, aby zapobiec poślizgowi i upadkom obsługującego kombajn,
- na pomoście (w kabinie) kombajnu nie przebywały żadne osoby poza operatorem,
- przed uruchomieniem i jazdą ostrzec sygnałem dźwiękowym osoby przebywające w pobliżu,

- wszystkie regulacje i czynności obsługowe, których nie można wykonywać z pomostu operatora, wykonywać przy wyłączonym silniku kombajnu,
- kombajny były wyposażone w 2 gaśnice o masie min. 2 kg (proszkową i pianową),

Bezwzględnie zabronione jest przebywanie pod hederem (przyrzędem żniwnym) uniesionym tylko przy uży-

Zadbaj o to by kombajn miał komplet osłon mechanizmów napędzających heder, gaśnicę i oznakowanie dla pojazdów wolnobieżnych

ciu siłownika hydraulicznego. W przypadku konieczności napraw wykonywanych pod hederem należy go dodatkowo zabezpieczyć mocną podporą, najlepiej drewnianym klockiem. Nieprzestrzeganie tej zasady często kończy się śmiercią naprawiającego sprzęt.

Bezpieczna obsługa pras do siana i słomy wymaga, aby:

- wszelkie zanieczyszczenia i zapchania w prasie usuwać wyłącznie przy

UWAGA! Zabroniona jest praca kombajnem na pochyłościach o spadku przekraczającym 10°, a prasami do słomy przy spadku większym niż 12°.

wyłączonym silniku ciągnika i wyłączonym WOM,

- sznurek (lub siatkę) zakładać po wyłączeniu napędu prasy i wyłączeniu silnika,
- przy czynnościach obsługowych ramę tylną prasy uniesioną na siłownikach hydraulicznych zabezpieczyć mechaniczną blokadą.

TO JEST ZABRONIONE:

- przebywanie ludzi i zwierząt w pobliżu pracującej prasy z uwagi na możliwość przygniecenia przez ruch ramy tylnej prasy lub stoczenia się beli,
- praca w luźnej odzieży ze względu na możliwość pochwylenia przez obracające się elementy prasy.

Przed rozpoczęciem naprawy lub regulacji maszyny WYŁĄCZ SILNIK ciągnika i NAPĘD od WOM!

Obiekty inwentarskie

Konstrukcja obiektów inwentarskich powinna uwzględniać rodzaj produkcji, dobrostan hodowanych zwierząt, wymagania ochrony środowiska i przede wszystkim – warunki pracy osób zajmujących się zwierzętami.

Lokalizacja obiektów hodowlanych, magazynowych i pomocniczych powinna spełniać kilka ważnych warunków. Należy brać pod uwagę:

- możliwość poprawy warunków pracy (likwidację ręcznego transportu i zadawania paszy) poprzez wprowadzenie mechanizacji transportu pasz objętościowych i treściwych,

- odpowiednie rozplanowanie dróg i dojazdów, ich utwardzenie oraz zapewnienie właściwego spływu wód opadowych,

- wykluczenie krzyżowania się różnych ciągów transportowych (gnojowych, paszowych i przepędowych),

- odległość od studni i innych ujęć wody pitnej, która dla budynków, w jakich przebywają zwierzęta oraz miejsc gromadzenia odchodów (gnojowniki, zbiorniki z gnojowicą), musi wynosić co najmniej 15 m.

Ze względu na uciążliwe dla otoczenia zapalenie i odory obiekty te należy budować od strony

zawietrznej budynków mieszkalnych i obszarów chronionych, przy uwzględnieniu przeważającego kierunku wiatrów w danym rejonie.

Wewnątrz pomieszczeń inwentarskich i magazynowych należy zadbać, aby były zapewnione odpowiednie szerokości ciągów transportowych:

- w korytarzu paszowym przy zadawaniu pasz z przyczepy ciągnikowej nie mniej niż 3 m, przy dowozie pasz taczkami czy wózkami podwieszonymi – 1,5 – 2 m;

- w korytarzach gnojowych przy usuwaniu obornika szuflą doczepioną z przodu ciągnika (1,7–2,2 m), a przy stosowaniu zgarniaczy łopatkowych – nie mniej niż 1 metr;

- odpowiednia szerokość przejść dla ludzi powinna wynosić co najmniej 1,2 m.

Wszelkie otwory zrzutowe w podłogach i w ścianach bocznych poddaszy

Prawidłowo zorganizowane pomieszczenia chowu zwierząt zapewnią bezpieczną pracę i obniżą koszty produkcji.

służących do przechowywania pasz objętościowych należy zabezpieczyć barierkami ochronnymi o wysokości 1,1 m z krawężnikiem podłogowym i poprzeczką między krawężnikiem a poręczą górną. Zrzutowe otwory podłogowe na czas ich niewykorzystywania powinny być zakryte solidną klapą. Podobnie zakryte muszą być wszelkiego rodzaju studzienki ściekowe, zbiorniki gnojowicy, wykopy i doły ziemne.

Gnojownik

Powinien być zlokalizowany w pobliżu budynku inwentarskiego, w miejscu zapewniającym dogodny dojazd i umożliwiającym zmechanizowanie usuwania obornika za pomocą przenośników zgarniających lub szufl mechanicznych. Powinien się składać z betonowej płyty gnojej i obramowania. Zbiorniki na płynne odchody (gnojowicę i gnojówkę) powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne oraz być szczelnie przykryte płytą zaopatrzoną w otwór wejściowy i wentylacyjny.

Jak usuwać obornik?

Usuwanie obornika z pomieszczeń inwentarskich może odbywać się ręcznie lub mechanicznie z użyciem wideł, grabi, taczek, szufl mechanicznych czy spychaczy i przyczep ciągnikowych. Sprzęt ten powinien być sprawny, używany i przechowywany w sposób nienarażający nikogo na urazy.

Przenośniki stałe do usuwania obornika ze stanowisk z nieosłoniętymi, ruchomymi częściami roboczymi w pomieszczeniach inwentarskich powinny być oznaczone tablicami ostrzegawczymi.

Bez progu

W budynkach inwentarskich nie może być progów, a drzwi i wrota wjazdowe powinny mieć odpowiednie zabezpieczenie przed samoczynnym zamykaniem się. Wszystkie narzędzia, szczególnie ostre, należy przechowywać osobno, nie pozostawiać ich w przejściach i korytarzach.

Obsługa zwierząt

Obsługa zwierząt gospodarskich i kontakt z nimi mogą być bezpieczne, jeśli stosuje się kilka ważnych zasad.

■ Obsługą zwierząt powinny zajmować się tylko osoby dorosłe, zdrowe, sprawne fizycznie oraz przyjaźnie nastawione do zwierząt.

■ Zwierząt nie wolno straszyć ani zachowywać się wobec nich lub w ich pobliżu w sposób dla nich zaskakujący, ponieważ może to spowodować ich równie nieprzewidzianą reakcję, a nawet agresję.

Locha może bronić swoich młodych – zabezpiecz się przed bezpośrednim kontaktem, stosując przegrody i zasłony

■ Wchodząc między zwierzęta, a szczególnie zbliżając się do nich od tyłu, należy je o tym uprzedzić głosem i np. łagodnym klepieniem.

■ Nigdy nie należy odwracać się do zwierzęcia tyłem.

■ Osoby stale obsługujące zwierzęta nie powinny, jeśli jest to możliwe, po-

magać w wykonywaniu bolesnych zabiegów weterynaryjnych.

■ Obsługą dużych rozplodników (buhajów, ogierów, knurów i tryków) powinni zajmować się wyłącznie pełnoletni mężczyźni, w miarę możliwości zawsze ci sami.

Buhaja prowadzimy na drążku min. 1,4 m długości za kółko nosowe

Praktyczne rady

■ Bydło należy przepędzać do pomieszczeń przez korytarz przepędowy, wykonany z mocnych żerdzi lub

Kleszcze roznoszą groźne zapalenie opon mózgowych i boreliozę.

metalowych rur, wyposażony w dwa poprzeczne zamknięcia.

■ Stanowisko buhaja we wspólnej oborze powinno znajdować się w pobliżu głównego wejścia, być na tyle przestronne, by osoba obsługująca nie była narażona na przygniecenie.

■ Knury i karmiące lochy oraz tryki powinny w miarę możliwości przebywać w oddzielnych kojcach.

■ Zabiegi weterynaryjne na stojących dużych zwierzętach (konie, buhaje, krowy, tryki) należy wykonywać z użyciem poskromów, ograniczających gwałtowne ruchy zwierzęcia.

Choroby odzwierzęce, czyli zoonozy

W Polsce występuje około 90 wirusów, bakterii, grzybów, pierwotniaków, robaków powodujących choroby odzwierzęce. Obok pracowników służby weterynaryjnej rolnicy są grupą zawodową najbardziej narażoną na te choroby. Jeszcze nie tak dawno największym zagrożeniem były: brucelozą, gruźlica, tężec, grzybica i wścieklizna.

Uwaga na kleszcze!

Coraz większym zagrożeniem są choroby pochodzenia odkleszczowego: kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowych oraz borelioza. Przeciwno odkleszczowemu zapaleniu mózgu i opon mózgowych można i należy się zaszczepić, ponieważ następ-

stwem tych chorób mogą być bardzo poważne komplikacje zdrowotne.

Aby skutecznie bronić się przed chorobami odzwierzęcymi, należy:

■ przestrzegać zasad higieny i zoohigieny, utrzymywać w czystości pomieszczenia i urządzenia do sporządzania i zadawania pasz, pojenia zwierząt i udoju,

■ systematycznie odkażać i odszczurzać pomieszczenia inwentarskie,

■ opatrywać niezwłocznie i dezynfekować skaleczenia, w szczególności zanieczyszczone ziemią lub obornikiem,

■ stosować przy pracy ze zwierzętami, zwłaszcza chorymi, odzież i obuwie ochronne oraz środki ochrony indywidualnej (półmaski przeciwpyłowe),

■ utrzymywać higienę osobistą, a przede wszystkim szczególnie przed spożywaniem posiłków lub zapaleniem papierosa – dokładnie myć ręce,

■ po każdorazowym przyjeździe z lasu oraz znajdującego się w sąsiedztwie lasu pola i pastwiska sprawdzać skórę, czy nie znajdują się na niej kleszcze, a w przypadku ich znalezienia wyjąć je pęsetą; nie przypalać ani nie stosować kremu lub tłuszczu,

● nie prać odzieży roboczej (podobnie jak zanieczyszczonej środkami ochrony roślin) wspólnie z inną odzieżą, a szczególnie bielizną osobistą domowników.

Nie ma szczepionki zapobiegającej boreliozie. Jeśli w ciągu kilkunastu godzin od zainfekowania nie podejmiemy leczenia, choroba przeradza się w uciążliwą formę przewlekłą.

Zagrożenie pożarowe

Pożar w gospodarstwie najczęściej powstaje wskutek zaproszenia ognia od niedopałka papierosa, zabaw dzieci otwartym ogniem, zwarć i przeciążeń w instalacji elektrycznej, nieszczelnej instalacji gazowej, braku instalacji odgromowej i samozapłonu źle składowanych łatwopalnych substancji chemicznych.

● Każda instalacja elektryczna jest przewidziana na określony maksymalny pobór mocy. Jeżeli przyłączone do instalacji urządzenie pobiera większy prąd, w obwodzie elektrycznym wydziela się ciepło, co prowadzi do uszkodzenia izolacji przewodów, w konsekwencji do zwarć i przeciążeń, co stwarza – oprócz zagrożenia porażeniem prądem – również zagrożenie pożarowe. Podobnie dzieć się może, jeżeli do jednego gniazda przyłączy się jednocześnie większą liczbę odbiorników prądu. Przed przekroczeniem dopuszczalnego poboru mocy chronią instalację elektryczną bezpieczniki topikowe (tak zwane korki) lub w nowych instalacjach wyłączniki nadmiaroprądowe.

● Nawet krótkotrwałe zaiskrzenie w instalacji czy urządzeniu elektrycznym może być przyczyną niespodziewanego wybuchu i pożaru. Dzieje się tak na przykład podczas przygotowywania

pasz treściwych, podczas eksploatacji silników elektrycznych w stodołach i pomieszczeniach inwentarskich, gdzie występują duże ilości pyłów organicznych pochodzenia roślinnego, podczas prac remontowo–warsztatowych, przy szlifowaniu drewna, malowaniu natryskowym z użyciem rozpuszczalników organicznych.

● Pożar często powodują prace spawalnicze prowadzone w sąsiedztwie materiałów łatwopalnych. Przy spawaniu rozrzut iskier jest duży, nawet do kilkunastu metrów.

Jak zapobiegać pożarom?

● Przepalonego bezpiecznika topikowego nie naprawiaj drutem o nieznaanej oporności, lecz wymień na bezpiecznik o tej samej wielkości znamionowej!

Samozapłonowi mogą ulec szmaty przesycone olejami, smarami i paliwami oraz trociny i pyły drzewne, niedosuszone siano, słoma.

● Ograniczaj stosowanie rozgałęziaczy, a przy odbiornikach większej mocy stosuj się do zasady, aby do jednego instalacyjnego gniazda wtyczkowe go przyłączać tylko jeden odbiornik.

● Nie pal papierosów w budynkach inwentarskich, gospodarczych i magazynowych; wyznacz do palenia tytoniu bezpieczne miejsce na podwórzu, zaopatrzone w naczynie z piaskiem lub wodą na niedopałki.

PAMIĘTAJ!

Na terenie gospodarstwa musi znajdować się podstawowy sprzęt przeciwpożarowy: hydronetki, skrzynia z piaskiem, koc gaśniczy i gaśnice. Z lokalizacją sprzętu oraz zasadami jego stosowania zapoznaj domowników.

- Systematycznie oczyszczaj z gromadzącego się pyłu, plew, słomy wszelkie silniki i urządzenia elektryczne.
- W przypadku podejrzenia wycieku gazu z instalacji i urządzeń zasilanych gazem nie włączaj światła i urządzeń elektrycznych, otwórz okna w celu szybkiego przewietrzenia pomieszczenia, zamknij główny zawór dopływu gazu oraz wezwij pogotowie gazowe!
- Nie pozwalaj dzieciom bawić się zapalnikami i zapałkami.

W razie powstania pożaru

W początkowej fazie pożaru należy stosować odpowiednie gaśnice. Gaśnice oznaczone są symbolami A, B, C. Symbole te wskazują, do gaszenia jakich materiałów należy je stosować:

klasa A – materiały stałe,

klasa B – łatwopalne płyny,

klasa C – łatwopalne substancje lotne.

Gaśnicami wodnymi (klasa A) i pianowymi (klasa AB) można gasić m.in. drewno, papier, słomę. Nie wolno nimi gasić pożaru urządzeń elektrycznych pod napięciem.

Niektóre gaśnice pianowe z oznaczeniem „Bs” nadają się do gaszenia cieczy palnych. Jednak specjalnie do tego celu – gaszenia benzyny, olejów, gazów oraz urządzeń elektrycznych – służą gaśnice śniegowe (CO₂) i proszkowe oraz piasek.

Gaśnice proszkowe mają symbol ABC, co oznacza, że nadają się do gaszenia pożarów wszystkich klas.

Niebezpieczne wypalanie traw

Wysoce naganne, niebezpieczne i niemające żadnego uzasadnienia agrotechnicznego jest wypalanie traw w okresie wiosennym i resztek słomy po żniwach.

- Wypalanie traw i ściernisk zagraża życiu podpalaczy – corocznie na skutek zaczadzenia, poparzeń i spaleń podczas tych czynności giną ludzie, zwłaszcza osoby w starszym wieku.
- Podczas wypalania niszczy się pożyteczne mikroorganizmy glebowe poprawiające żyzność gleb, giną pożyteczne owady oraz zwierzęta polne.

● Nierzadko takie wypalanie jest źródłem groźnych pożarów okolicznych lasów, a nawet domostw.

Wypalanie pól zagrożone jest sankcjami karnymi oraz groźbą utraty unijnych dopłat bezpośrednich!

● Szczególnie niebezpieczne jest wypalanie torfowisk, zarówno ze względu na trudny gaszenia takich pożarów, jak i bezpośrednie zagrożenie dla człowieka.

Czy znasz te znaki?

Przed rozpoczęciem pracy przeczytaj instrukcję.

Wyłącz silnik, wyjmij klucz przed rozpoczęciem czynności obsługowych lub naprawczych.

Zachowaj bezpieczny odstęp od pracującej maszyny.

Nie sięgaj do obszaru podbieracza (prasy), jeżeli ciągnik jest w ruchu i włączony jest WOM.

Nie zajmuj miejsca.

Zakaz jedzenia, picia, palenia tytoniu (podczas stosowania środków ochrony roślin).

Nie zajmuj miejsca w obszarze połączeń przegubowych zaczepów, jeżeli ciągnik jest w ruchu.

Zakaz picia wody (woda niezdatna do picia).

Nie zdejmuj i nie otwieraj osłon bezpieczeństwa, gdy maszyna jest w ruchu.

Niebezpieczeństwo zatrucia substancjami trującymi (np. środkami ochrony roślin).

T⁺ Środek bardzo toksyczny
T Środek toksyczny.

Środek łatwopalny.

Xn Środek szkodliwy
Xi Środek drażniący.

Używaj kombinezonu ochronnego.

Używaj rękawic ochronnych.

Środek szkodliwy dla ryb.

Przechowywać w pomieszczeniu zamkniętym, niedostępnym dla dzieci.

Zastanów się nad bezpieczeństwem swojej pracy

70% wszystkich wypadków przy pracy w rolnictwie i 45% wypadków śmiertelnych zdarza się w obrębie obejścia gospodarskiego.

Urządzenia, miejsca i prace najbardziej zagrożone wypadkami:

- maszyny, przyczepy i ciągniki rolnicze,
- drabiny i schody,
- pilarki tarczowe,
- narzędzia ręczne,
- obsługa zwierząt hodowlanych.

Prace zagrożone wypadkami najcięższymi w skutkach, czyli śmiercią lub inwalidztwem:

- **transport rolniczy**, załadunek i wyładunek, ręczne przenoszenie ciężarów,
- **przerzynanie i przecinanie drewna pilarkami tarczowymi** („krajcegi”, „cyrkularki”), najczęściej własnej produkcji, bez podstawowych urządzeń ochronnych (np. osłon, klina rozszczepiającego),
- **użytkowanie drabin, schodów, rusztowań** w nieodpowiednim stanie technicznym, **otworów zrzutowych w stropach i ścianach szczytowych poddaszy stodół i budynków inwentarskich** niezabezpieczonych pokrywami i barierkami ochronnymi,
- **użytkowanie wałów przegubowo–teleskopowych** bez osłon lub osłoniętych tylko częściowo,
- **obsługa pras do słomy**, zwłaszcza usuwanie nadmiaru słomy z podbieracza i naprawa usterek aparatu wiążącego przy włączonym napędzie maszyny,
- **obsługa maszyn do przygotowywania pasz** (sieczkarni, rozdrabniaczy, gniotowników, parników itp.), zwykle zdekompletowanych i pozbawionych osłon elementów ruchomych,
- **obsługa rozrzutników do obornika**, zwłaszcza podczas przebywania na ich przyczepach w celu nagarniania obornika na adapter rozrzutnika lub mycie urządzeń, przy włączonym napędzie i bez osłon,
- **usuwanie usterek i naprawy pod uniesionymi hydraulicznie podzespołami maszyn** (np. heder, skrzynia przyczepy samowyladowczej, maszyny zawieszane na ciągniku) bez dodatkowego ich podparcia, np. mocnym klockiem drewnianym,
- **uruchamianie ciągnika z niesprawnym układem rozruchowym spoza stanowiska kierowcy, sprzęganie ciągnika z maszynami i przyczepami,**
- **prace przy ścince, zrywce i transporcie drewna.**

